

INBRENG COMMISSIEDEBAT CIRCULAIRE ECONOMIE **VOOR EEN WEERBAAR, CONCURREEREND EN DUURZAAM NEDERLAND**

1 september 2025

Perspectief op de toekomst

Nederland staat nu voor een belangrijke keuze: blijven we afhankelijk van (strategische) grondstoffen uit andere werelddelen, of bouwen we aan een circulaire economie die onze weerbaarheid vergroot?

Duurzame investeringen vallen terug, recyclingbedrijven staan onder druk en onze maakindustrie verliest terrein aan landen die sneller schakelen. Zonder koers en condities voor investeringen dreigt Nederland grip, banen en innovatiekracht te verliezen.

Een circulaire economie vergroot onze grip op grondstoffen, bespaart CO₂, creëert nieuwe banen en innovaties en verlaagt de milieudruk. Nederland kan koploper zijn in chemie, maakindustrie, bouw en recycling – mits we nú doorpakken.

Daarbij moeten we de kracht en schaal van bestaande ketens benutten en ombouwen, en deze aanvullen met innovaties van nieuwe bedrijven.

Onze oproep aan de Tweede Kamer:

1. Heldere doelen en gelijk speelveld

Stuur niet alleen op minder grondstofverbruik en meer (hoogwaardige) recycling, maar ook op doelen als een aantrekkelijk investeringsklimaat voor het ombouwen van ketens (voor schaal en verdienvermogen), en het verminderen van onze afhankelijkheid van import – met meer ‘made in Europe’. Stel ook concrete doelen voor het terugdringen van grondstofgebruik via circulair

aanbesteden in grote projecten en inkoopbeleid door de Rijksoverheid. Gebruik hiervoor criteria die de milieubelasting meenemen, zoals de MKI-score in de bouw, met meer toezicht en controle achteraf zodat de overheid een substantiële 'launching customer' wordt voor de circulaire economie.

IMPACT ONGELIJK SPEELVELD

Nederland behoort tot de top 3 duurste energielanden in Europa. Dat kost ons investeringen, banen en innovatiekracht – en leidt niet tot verduurzaming. Nederland heeft juist duurzame energie-intensieve bedrijven nodig om o.a. de metaalkringloop te sluiten, zonder hoogovens geen metaalrecycling. Ook de chemie en plasticrecycling kunnen alleen concurreren en investeren met lagere energieprijzen.

2. Veranker circulariteit in Europa - vergroot de vraag naar circulaire producten.

Steun een ambitieuze Circular Economy Act en zet in op een gelijk speelveld, zodat bedrijven in Nederland én Europa investeren in plaats van vertrekken. Zet binnen de Circular Economy Act stevig in op vraag naar circulaire materialen en producten via Europese productregelgeving. Zo worden de materialen in de producten steeds vaker circulair en/of biobased. Een groeiend Europees 'bijmengpercentage' creëert namelijk het noodzakelijke investeringsperspectief van bedrijven met behoud van de interne markt.

3. Versterk samenwerking in alle belangrijke ketens.

Benut de kennis vanuit het bedrijfsleven om de condities te scheppen voor circulaire ketens en samenwerking, zoals kunststoffen, bouwmaterialen, textiel en kritieke grondstoffen. Werk in publiek-private samenwerking aan een routekaart en een gezamenlijke kennis-, innovatie- en investeringsagenda.

Een goed voorbeeld van ketensamenwerking is de recente Plastictafel. Een samenwerking van bedrijven en maatschappelijke organisaties – presenteerde op verzoek van de Tweede Kamer deze zomer een pakket maatregelen om Nederland zijn positie als circulaire koploper te behouden – met voordelen voor economie, klimaat én samenleving. De Plastictafel staat klaar om door te pakken. Nu is het aan kabinet en Tweede Kamer om dit pakket te omarmen.

Maak uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) effectief in de uitvoering. Bedrijven moeten doelen halen waar ze hun ketenpartners voor nodig hebben. Zorg voor duidelijke kaders en eerlijke verdeling van verantwoordelijkheden voor alle actoren in de keten.

DOORPAKKEN ADVIES PLASTICTAFEL

De Plastictafel adviseert een breed pakket aan maatregelen dat direct kan worden uitgevoerd:

- **Langjarige inkoopafspraken** door bedrijven en overheden.
- **Een Circulaire Plastic Bank** om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.
- **Financiële prikkels** om producten met circulair plastic goedkoper te maken dan fossiel plastic.
- **Gerichte steun uit klimaatfondsen** om recycling en productiecapaciteit in Nederland op te schalen en operationele kosten te verlagen.
- **Snellere vergunningen en soepelere regels** voor innovatieve circulaire bedrijven (zie ook oplossingsrichtingen einde-afval regels).

Europa moet mee

Nationale maatregelen werken alleen als ze ingebed zijn in Europese afspraken. Denk aan duidelijke Europese bijmengnormen, certificering en bescherming tegen goedkoop fossiel plastic van buiten de EU.

4. Schrap (voorgenomen) nationale heffingen of normering.

Voorkom dat internationaal opererende ketens onder druk komen. Denk aan de extra heffing op de afvalsector, die investeringen in afvalverwerking in NL juist ontmoedigt door afvalstromen te verplaatsen naar andere landen en de toegang tot hergebruik van grondstoffen daarmee belemmert. Behoud sorteer-, recycling- en verwerkingscapaciteit in Nederland door samen met de sector oplossingen te realiseren.

5. Budget.

Maak financiering van circulaire businesscase mogelijk en sneller rendabel. Benut bestaande regelingen (SDE++, EKKO, InvestNL, DEI+, NIKI, MIA/VAMIL) en geef investeerders zekerheid. Richt specifieke financiële stimulansen in, vergelijkbaar met de doorbraak die SDE bracht voor duurzame energie. Benut de systematiek van de SDE++ regeling om de onrendabele top van circulaire investeringen te dekken. Dit is mogelijk met 100 miljoen per jaar, bekostigd uit de middelen van het klimaatbeleid.

6. Zorg voor ruimte en regels die werken.

Werk met gemeenten, provincies en bevoegde gezagen aan voldoende fysieke en milieuruimte voor circulaire activiteiten in lijn met het PBL-advies *Ruimte voor de circulaire economie*. Los de onduidelijkheid én rechtsonzekerheid omtrent einde-afvalstatus op. Stimuleer certificering en erkenning van gerecyclede en bio-gebaseerde grondstoffen.

OPLOSSINGEN EINDE-AFVAL REGELS

De huidige einde-afvalregels veroorzaken rechtsonzekerheid en blokkeren investeringen. Bedrijven ervaren:

- Een ongelijke meetlat voor primaire en secundaire grondstoffen.
- Interpretatieverschillen tussen autoriteiten.
- Procedurele knelpunten.

LOS DIT OP MET:

- een 'grondstof, tenzij'-benadering: materialen behouden de status van grondstof zolang zij verantwoord worden hergebruikt of gerecycled.
- experimenteerruimte via pilots: ruimte om in de praktijk te leren.
- een nationale Grondstoffenautoriteit: een centrale autoriteit, naar Vlaams voorbeeld (OVAM) die namens alle bevoegde gezagen grondstofverklaringen afgeeft.
- Europese harmonisatie en erkenning van grondstofverklaringen voor circulaire toepassingen binnen de EU.

7. Regie.

Voor een meer integrale aanpak hoort de regie op circulaire economie, grondstoffen en groene groei te liggen bij één minister met voldoende budget voor beleid, uitvoering en ondersteuning van bedrijven. Integreer beleidsmatig de Nationale Grondstoffenstrategie met het Nationaal Programma Circulaire Economie tot een fundament onder strategische autonomie, duurzame werkgelegenheid en een concurrerende maakindustrie. Geef het Nationaal Materialen Observatorium opdracht (en budget) om bedrijven actief te ondersteunen bij het vroegtijdig signaleren van leveringszekerheidsproblemen en het nemen van maatregelen.

Met de juiste keuzes bouwt de politiek aan een weerbaar, concurrerend en duurzaam Nederland. Het moment om door te pakken is nú.

Contact

VNO-NCW en MKB-Nederland
Sanne Westra
westra@vnoncw-mkb.nl
06 - 15 43 27 65